

# Árskóli

Viðbragðsáætlun við kynferðislegu ofbeldi/áreitni



## **Viðbragðsáætlun ef upp kemur grunur um að nemandi hafi orðið fyrir kynferðislegu áreitni og/eða ofbeldi**

Skv. 2. gr. laga (2008 nr. 10) er *kynferðisleg áreitni* hvers kyns ósanngjörn og/eða móðgandi kynferðisleg hegðun sem er í óþökk og hefur áhrif á sjálfsvirðingu þess sem fyrir henni verður og er haldið áfram þrátt fyrir að gefið sé skýrt í skyn að hegðunin sé óvelkomin. Áreitnin getur verið líkamleg, orðbundin eða táknræn. Eitt tilvik getur talist kynferðisleg áreitni ef það er alvarlegt.

*Kynbundið ofbeldi* er í lögnum skilgreint sem ofbeldi á grundvelli kynferðis sem leiðir til eða gæti leitt til líkamlegs, kynferðislegs eða sálræns skaða eða þjánainga þolanda, einnig hótun um slíkt, þvingun eða handahófskennda sviptingu frelsis, bæði í einkalífi og á opinberum vettvangi.

*Kynferðisleg misnotkun* gagnvart börnum er hvers kyns kynsferðisathöfn milli fullorðins einstaklings og ólögráða einstaklings eða milli tveggja ólögráða einstaklinga þar sem annar aðilinn hefur vald yfir hinum. Það telst einnig kynferðisleg misnotkun að neyða, þvinga, hvetja eða sannfæra barn um að taka þátt í hvers kyns kynferðislegri athöfn svo sem snertingu, sýniþörf, klámi í hvaða mynd sem það birtist og gægjum, hvort sem það á sér stað á ákveðnum stað, interneti eða í síma (blattafram.is).

Í barnaverndarlögum er kveðið skýrt á um tilkynningaskyldu þeirra sem vinna með börnum. Skv. 17. grein er hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málefnum barna og verður í starfi sínu var við að barn búi við óviðunandi uppeldisskilyrði, verði fyrir áreitni eða ofbeldi eða að barn stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu skylt að gera barnaverndarnefnd viðvart. Á þetta við um allt starfsfólk grunnskóla. Tilkynningarskylda samkvæmt þessari grein gengur framár ákvæðum laga eða siðareglna um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta. Starfsfólk á ekki sjálft að leggjast í rannsóknarvinnu varðandi tilkynningar heldur skal rannsókn mála vera í höndum viðeigandi yfirvalda.

### Verklag starfsfólks ef barn segir frá ofbeldi:

Ef grunur vaknar um kynferðislega misnotkun eða ofbeldi gagnvart nemenda skal brugðist við strax. Í þeim tilfellum sem barn kemur til starfsmanns skóla og segir frá áreitni og/eða ofbeldi er mikilvægt að starfsmaður sé meðvitaður um það traust sem viðkomandi barn sýnir honum og haldi ró sinni. Hann skal ræða rólega við barnið og segja því að hann muni hjálpa því. Um leið og viðkomandi starfsmaður hefur tök á þá upplýsir hann skólastjórnanda um málið. Nauðsynlegt er að skrá hjá sér helstu málsatvik.

Mikilvægt er að skólastjórnendur kalli til fagaðila og farið sé eftir lögum og reglum varðandi tilkynningar til barnaverndar. Fer það eftir eðli máls hvort kalla þurfi til starfsmann barnaverndar strax. Eins og með önnur atriði sem lúta að barnaverndarmálum ber að fara með tilkynningar sem fyllsta trúnaðarmál.

Aðilar sem hægt er að leita til:

Nemendaverndarráð

Skólahjúkrunarfræðingur, náms- og starfsráðgjafi

Fjölskyldusvið/Barnavernd Skagafjarðar

Neyðarlínan 112 (Hægt er að fá samband við starfsmann Barnaverndar)

Barnahús

Forvarnir og fræðsla:

Nauðsynlegt er að gera öllu starfsfólki og nemendum ljóst að ofbeldi er ekki liðið í skólanum. Markviss fræðsla þarf að vera fyrir alla aðila skólasamfélagsins um hvað felst í kynferðislegri áreitni og hvaða afleiðingar hún getur haft. Stuðla þarf að opinni umræðu um ofbeldi gegn börnum og kynbundnu ofbeldi og styrkja starfsfólk í því að þekkja einkenni ofbeldis og koma þolendum til aðstoðar.

Nemendur skólans frá 1.-10. bekk fá fræðslu um kynbundið og kynferðislegt áreiti og ofbeldi út frá aldri þeirra og þroska. Um er að ræða forvarnarfræðslu frá t.a.m. umsjónarkennurum, náms- og starfsráðgjafa, skólahjúkrunarfræðingi og utanaðkomandi fyrirlesurum.

Starfsfólk skólans þarf að vera fært um að bregðast við grun um kynferðislega áreitni og ofbeldi og þekkja hugsanleg einkenni. Skipuleggja þarf hvernig best er að koma að fræðslu starfsfólks.

Markmið með fræðslu til foreldra er að styrkja þá í að ræða forvarnir við börnin sín. Æskilegt er að foreldrafélag skólans standi fyrir fræðslu fyrir foreldra um þessi mál.